

Публічна бібліотека Збараської міської ради
Відділ інформації, реклами, удосконалення методики
та практики бібліотечної роботи

Феномен Василя Земляка

Рекомендаційний список електронних ресурсів
(станом на 1 травня 2023 року)

Збараж – 2023

Упорядник: В. Радовська, зав. відділом інформації, реклами,
удосконалення методики та практики
бібліотечної роботи

Комп'ютерний набір: В. Радовська

Відповідальна за випуск:

О. Бойко, директор
КУ «Публічна бібліотека Збараської міської
ради»

Феномен Василя Земляка [Текст]: реком. спис. електр.
ресурсів / Публічна бібліотека ЗМР, від. ін-форм., реклами,
удоскон., методики та практики бібл. роботи; упоряд. В. Радовська.
– Збараж: [б.в.], 2023. – ____ с.

Рекомендаційний список електронних ресурсів, який присвячено 100-річчю від дня народження *Василя Земляка*, українського письменника і кіносценариста чеського походження, лауреата Шевченківської премії, містить перелік інтернет-ресурсів, що будуть корисними для вчителів та викладачів української літератури, а також учням та студентам для кращого засвоєння навчальної програми, написання рефератів, контрольних, курсових, дипломних робіт.

Окремі розділи стануть в нагоді бібліотекарям, працівникам культури в організації та проведення літературних годин, літературних читань, вікторин, літературних вечорів та інших масових заходів з нагоди відзначення дня народження Василя Земляка.

Електронну версію видання можна переглянути за адре-сою:
<http://www.zbarazh-library.com.ua/writen-webliograf.html>

© Відділ інформації, реклами, удосконалення методики та
практики бібліотечної роботи, 2023

© Збараська централізована бібліотечна система, 2023

Василь Земляк (справжнє ім'я – *Василь Сидорович Вацик*) народився в селі Конюшівці на Вінниччині в селянській родині. По батьковій лінії рід його походить із Чехії, звідки в 1874 році в Україну переселився прадід майбутнього письменника. Згодом Василь Земляк скаже: «...Я люблю Україну, вважаю себе споконвічним українцем, але ніколи не забуваю про чехів».

До 1937 року Василь навчався у Миколаївській неповній середній школі, а з восьмого класу – в Йосипівській середній школі. Закінчивши середню школу, він вступив до Харківського авіаційного училища, мріючи стати льотчиком. Але війна перервала навчання: вісімнадцятирічний юнак потрапив на фронт.

Разом зі своїми товаришами він став на шлях боротьби з німецько-фашистськими загарбниками. В лютому-березні 1942 року група в складі Вацєка, Корнюка, Моркеса розпочали диверсійні акти на території Самгородоцького району. В травні цього ж року на дорозі між Махнівкою і Калинівкою, між станціями Миколаївка та Голендри пустили під укіс ворожий ешелон. Влітку 1943 року на Юзефо-Миколаївському цукровому заводі створено підпільну групу. В її складі і продовжував боротьбу Василь Вацик.

Будинок, в якому проживала сім'я Вациків у с. Миколаївці

Перші нариси і оповідання Василь Земляк опублікував у 1945–му.

Після війни він навчався на заочному відділі Житомирського сільськогосподарського інституту (1949-1953), працював у газеті, на кіностудії ім. Олександра Довженка. Разом із поколінням письменників-фронтовиків він прийшов в українську літературу в 50-ті роки.

Ім'я Земляка привернуло увагу громадськості після появи друком двох його повістей – *«Рідна сторона»* (1956) та *«Кам'яний брід»* (1957), які він присвятив темі українського повоєнного села.

У лютому 1957 його було прийнято до Спілки письменників України.

В 1963–1966 роках Василь Земляк займає посаду головного редактора Київської кіностудії.

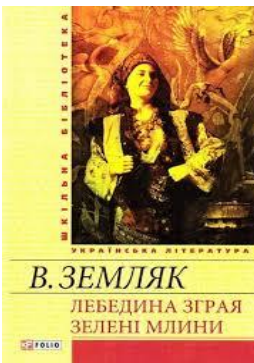
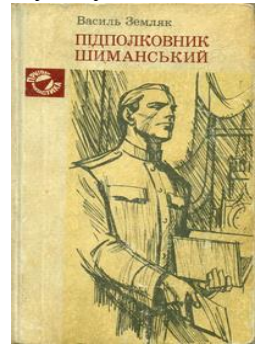
У 60-х роках звернув на себе увагу повістями *«Гнівний Стратіон»* (1960) та *«Підполковник Шиманський»*

(1966), але славу визначного майстра прози принесли романи — дилогія *«Лебедина зграя»* (1971) і *«Зелені млини»* (1976). Ці твори були відзначені Державною премією ім. Т.Г. Шевченка за 1978 рік.

Ці твори витримали упродовж небагатьох років кілька видань. Діалектика життєвих змін і сталості «основ життя» – це стихія Василя Земляка. В українській літературі середини ХХ століття його творчість посіла своє, належне їй місце – серед явищ найпомітніших.

До літературної спадщини Земляка також відноситься трагедія *«Президент»* (1974-1976) про трагічні події фашистського перевороту в Чилі, кіносценарії *«Олень Чоботар»*, *«Новели Красного дому»*, *«Останній патрон»*.

Писав він також оповідання, нариси та літературно-критичні статті.

Помер письменник у розквіті сил на 54-му році життя, холодного березневого дня 1977 року, не встигнувши здійснити свої численні творчі задуми. Похований Віктор Земляк на Байковому цвинтарі в Києві.

Згодом, у 1980 році за романом *«Лебедина зграя»* було знято художній фільм *«Вавилон — ХХ»*. Крім цього, за сценаріями В. Земляка на Київській кіностудії ім. О. Довженка поставлено фільми *«Люди моєї долини»* (1961), *«Новели Красного дому»* (1964), *«Дочка Стратіона»* (1965).

У літературі ХХ ст. Василь Земляк підніс до вершини так звану химерну прозу, започатковану ще Майком Йогансеном, підхоплену О. Ільченком, яку успішно розробляв Є. Гуцало, а згодом – В. Дрозд, В. Яворівський та ін.

Вікторіві Землякові належать такі слова: *«Людам іноді доводиться пройти крізь міфи, щоб довоюватися до високого смислу життя»*.

Розглядаючи велику історію крізь призму історії кожної людини, зокрема, зцементовуючи події і характери, автор проникав у глибини художньо-соціальної правди зображуваного часу.

Василь Земляк у кожному своєму творі звертається до тих життєвих вражень, які міцно закарбувалися в пам'яті, до тих настроїв, почуттів та асоціацій, які переростали в образи-метафори. Тому головною формою висловлення думок і почуттів письменника був ліричний монолог, багатий на філософські роздуми про духовні і моральні основи буття народу.

В естетиці Василя Земляка проза посідає винятково високе місце. Вона для нього – своєрідний синтез поезії, музики, живопису і фольклору. Кодекс честі письменника Василя Земляка з'ясував ще на початку свого творчого шляху: *«Правда – це тільки слухняний інструмент у руках художника»*. Його мистецьким імперативом було – відкриватися читачеві в своїх творах аж до потаємніших глибин своєї душі. Василь Земляк радів з успіху своєї діалогії, про що свідчить схвильований запис у його щоденнику: *«І все ж письменником бути прекрасно! Спасибі долі, що вона потурбувалася про це»*.

В українській літературі ХХ ст. порівняно невеликий за обсягом творчий доробок Василя Земляка знайшов належне йому високе місце серед найпомітніших явищ у нашому письменстві.

Василь Земляк. Цікаві факти

- ✓ Його батьки були звичайними селянами. В їх господарстві була корова, свині, гуси, пасіка. Василь, як старший син, пас худобу, громадив сіно, під час жнив працював за коногона і сніпов'язальника.
- ✓ Закінчив з відзнакою Миколаївську семирічну школу.
- ✓ Василь з дитинства захоплювався читанням книг. Читав при світлі каганця «ковтаючи» книги одну за одною. Перечитавши все, що було в шкільній та сільській бібліотеках, він де тільки міг діставав нові видання, знав напам'ять безліч віршів.
- ✓ У школі під його редагуванням виходила шкільна стіннівка. У старших класах Василь Вацик був місцевою знаменитістю, бо вже тоді писав свої перші вірші, п'єси, оповідання.
- ✓ З 8 класу Василь Земляк навчався в Йосипівській середній школі. Від дому до школи треба було йти 8 км. Взимку йому знімали кімнату, і лише на вихідні хлопець повертався додому.
- ✓ Під час війни Василя Земляка було двічі поранено. Вперше куля пробила ногу, але рана виявилася нетяжкою. Дреге поранення також пошкодило ногу, але цього разу куля розстрощила кістку, це надовго прикувало письменника до ліжка. Допомогло йому лікування та кохання партизанської медсестри, а згодом дружини – Ольги Чубар.
- ✓ Мріяв стати льотчиком. Ще до вступу у авіаційне училище, Василь любив конструювати літаки, виготовляв їх з бамбуку, алюмінію, робив повітряні змії.

Про життя і творчість Василя Земляка на сторінках Інтернет-видань

І. Г. (Джей Джи). Земляк коротка біографія та цікаві факти [Електронний ресурс] / І. Г. (Джей Джи) // Dovidka.biz.ua. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2023. – Режим доступу: <https://dovidka.biz.ua/vasyl-zemliak-kоротка-biohrafiiia-ta-tsikavi-fakty/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 04.04.2023.

Василь Земляк [Електронний ресурс] // Житомирська обласна бібліотека для дітей. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2000-2023. – Режим доступу: <https://www.libertyspace.org.ua/2020/05/29/zemliak-vasyl-sidorovych/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 03.04.2023.

Василь Земляк. Реферат [Електронний ресурс] // УкрЛіб. – Електрон. текстові дані. – [Україна], 2000-2023. – Режим доступу: <https://www.ukrlib.com.ua/referats/printit.php?tid=12386>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 03.04.2023.

Василь Сидорович Земляк: до 95-річчя українського письменника, кіносценариста [Електронний ресурс] // Комунальний заклад «Запорізька обласна бібліотека для юнацтва» Запорізької обласної ради. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2023. – Режим доступу: <https://younglibzp.com.ua/vasil-sidorovich-zemlyak-do-95-richchya-ukra%D1%97nskogo-pismennika-kinoscenarista/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 04.04.2023.

Земляк Василь – Біографія [Електронний ресурс] // Українська поезія та література. OnlyArt. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2011-2023. – Режим доступу: <https://onlyart.org.ua/biographies-poets-and-writers/zemlyak-vasyl-biografiya/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 03.04.2023.

Земляк Василь Сидорович [Електронний ресурс] // Вікіпедія. Вільна енциклопедія. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2023. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wik/Земляк_Василь_Сидорович, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 03.04.2023.

Земляк Василь Сидорович [Електронний ресурс] // Енциклопедія сучасної України. – Електрон. текстові та граф. Дані. – [Україна], 2023. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-15987>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 03.04.2023.

Земляк Василь Сидорович. Біографія [Електронний ресурс] // УкрЛіб. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2000-2023. – Режим доступу: <https://www.ukrlib.com.ua/bio/printit.php?tid=1604>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 03.04.2023.

Земляк Василь Сидорович. Життя та творчість [Електронний ресурс] // УкрЛіб. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2000-2023. – Режим доступу: <https://www.ukrlib.com.ua/bio/printit.php?tid=13553>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 03.04.2023.

Твори Василя Земляка у мережі Інтернет

Vasyl Zemlyak. Green mills [Електронний ресурс] // Findbook.in.ua. – Електрон. текстові дані. – [Україна], 2000-2023. – Режим доступу: https://shron1.chtyvo.org.ua/Zemliak/Green_mills_anhl.pdf?, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: англ. – Опис зроблено: 05.04.2023.

Vasyl Zemlyak. Łabędzie stado [Електронний ресурс] // Findbook.in.ua. – Електрон. текстові дані. – [Україна], 2000-2023. – Режим доступу: https://shron1.chtyvo.org.ua/Zemliak/abdzie_stado_pol.pdf?, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: пол. – Опис зроблено: 05.04.2023.

Vasyl Zemlyak. The swan flock [Електронний ресурс] // Findbook.in.ua. – Електрон. текстові дані. – [Україна], 2000-2023. – Режим доступу: https://shron1.chtyvo.org.ua/Zemliak/The_swan_flock_anhl.pdf?, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: англ. – Опис зроблено: 05.04.2023.

Wassyl Semljak. Das andere Babylon [Електронний ресурс] // Findbook.in.ua. – Електрон. текстові дані. – [Україна], 2000-2023. – Режим доступу: https://shron1.chtyvo.org.ua/Zemliak/Das_andere_Babylon_nim.pdf?PHPSESSID=chqm2s99u1i4akf4ur204dgn07, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: нім. – Опис зроблено: 05.04.2023.

Василь Земляк – Лебедина згряя (скорочено) [Електронний ресурс]: стислий переказ, виклад змісту // УкрЛіб. – Електрон. Текстові дані. – [Україна], 2000-2023. – Режим доступу: <https://www.ukrlib.com.ua/styslo/printit.php?tid=3291>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 05.04.2023.

Василь Земляк «Тихоня» [Електронний ресурс]: [відео] // YouTube. Книги, що говорять (аудіокниги шкільної програми). – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], [2016]. – Режим доступу:

<https://www.youtube.com/watch?v=6J73wsPfm34>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено 01. 05. 2023.

Земляк, В. Зелені Млини [Електронний ресурс] // УкрЛіб. – Електрон. текстові дані. – [Україна], 2000-2023. – Режим доступу: <https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=45>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 05.04.2023.

Земляк, В. Лебедина згряя [Електронний ресурс] // УкрЛіб. – Електрон. текстові дані. – [Україна], 2000-2023. – Режим доступу: <https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=46>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 05.04.2023.

Земляк, В. Тихоня [Електронний ресурс] // УкрЛіб. – Електрон. текстові дані. – [Україна], 2000-2023. – Режим доступу: <https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=43>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 05.04.2023.

Земляк, В. Як закувала зозуля [Електронний ресурс] // УкрЛіб. – Електрон. текстові дані. – [Україна], 2000-2023. – Режим доступу: <https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=44>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 05.04.2023.

Лебедина згряя – Василь Земляк | Аудіокнига українською мовою [Електронний ресурс]: [відео] // YouTube. Балаканина. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], [2023]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=GKbZk6DjhPI>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено 01. 05. 2023.

Фільмографія та презентації присвячені письменнику

#КіноWall — випуск №8. «Вавилон ХХ» [Електронний ресурс]: [відео] // YouTube. Суспільне Культура. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], [2021]. – Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=P2vVCPX5_XI, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено 03. 05. 2023.

InstaStories Василя Земляка [Електронний ресурс]: [відео] // YouTube. ЛІТтера бібліотеки міста Житомира. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], [2023]. – Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=KQ_E3QFxiP0, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено 01. 05. 2023.

Вавілон XX (1979) [Електронний ресурс]: [художній фільм] // YouTube. Ivan Ivanov. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], [2022]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=VivsPsfs3xo>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено 03. 05. 2023.

Василь Земляк [Електронний ресурс]: [відео] // YouTube. ЦБС для дорослих м.Одеси. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], [2021]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=U650-dpZOBА>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено 01. 05. 2023.

Василь Земляк «Лебедина згряя» / І. Миколайчук «Вавілон XX» [Електронний ресурс]: [відео] // Facebook. Вінницька обласна бібліотека для юнацтва. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], [2022]. – Режим доступу: <https://www.facebook.com/watch/?v=554439576381958>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено 01. 05. 2023.

Василь Земляк «Лебедина згряя» + Творчість [Електронний ресурс]: [відео] // YouTube. Єгор Бойко. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], [2021]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=U4olAUrBOgo>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено 01. 05. 2023.

Відеорефлексивна «Я поведу вас у вічність» Василь Земляк [Електронний ресурс]: [відео] // YouTube. ЛІТтера бібліотеки міста Житомира. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], [2021]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=xIVrYBY7UTY>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено 01. 05. 2023.

Онлайн-музей Василя Земляка [Електронний ресурс]: [відео] // YouTube. ЛІТтера бібліотеки міста Житомира. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], [2021]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=GKbZk6DjhPI>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено 01. 05. 2023.

Презентація «Біографія Василя Земляка» [Електронний ресурс] // На Урок. Освітній проект. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2017-2023. – Режим доступу: <https://naurok.com.ua/prezentaciya-biografiya-vasilya-zemlyaka-185763.html>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 03.04.2023.

Презентація на тему: «Земляк Василь Сидорович» [Електронний ресурс] // На Урок. Освітній проект. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2017-2023. – Режим доступу: <https://vseosvita.ua/library/prezentacia-na-temu-zemlak-vasil-sidorovic->

[438916.html](#), вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 03.04.2023.

Презентація. «Василь Земляк. "Лебедина згряя"» [Електронний ресурс] // На Урок. Освітній проект. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2017-2023. – Режим доступу: <https://vseosvita.ua/library/prezentatsiia-vasyl-zemliak-lebedyna-zghraia-560896.html>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 03.04.2023.

Читаємо про Україну та українців Василь Земляк. Лебедина згряя. [Електронний ресурс]: [відео] // Facebook. Криворізька бібліотека-філіал 13 для дорослих. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], [2022]. – Режим доступу: <https://www.facebook.com/watch/?v=608228917596465>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено 01. 05. 2023.